

Nr 310.

Av herr **Svensson** i Ljungskile **m. fl.**, om en översyn av de statsfinansiella resurserna för de aktuella socialpolitiska reformerna.

Under 1953 års riksdag kommer av allt att döma mycket betydelsefulla socialpolitiska reformer att genomföras. Folkpensionerna kommer att avsevärt höjas, sjuk- och olycksfallsförsäkringarna ges en ny utformning, den sociala bostadspolitiken och arbetslöshetsförsäkringen reformeras. Dessa reformer innebär ett betydande steg mot social trygghet på en rimlig standard för vårt folk.

Det svenska samhällets och statens ekonomiska resurser kommer med all sannolikhet inte att tillåta en social reformpolitik i denna takt under de närmaste åren. Mycket talar för att nationalinkomsten kommer att undergå en långsammare ökning än hittills under efterkrigsåren och att krisartade svårigheter i våra ekonomiska förbindelser med utlandet kan komma att uppträda. En försiktig finanspolitik är därför tvungen att räkna med en mindre snabb tillväxt av statens inkomster än den som ägt rum de senaste åren, även om denna justeras med hänsyn till penningvärdets fall. Uppgiften för staten blir i så fall att hushålla inom en knappare ram. Detta blir så mycket mera fallet som en sänkning av det direkta skattetrycket är angelägen, vilken till en början reducerar de för staten disponibla medlen, även om den i längden utövar ett hälsosamt inflytande på produktion och sparande och därmed även på statens inkomster.

De höga försvarskostnader, varmed man synes få räkna åtskillig tid framöver — långtidsplaner har ju fastställts eller föreslagits — gör det än mera ofrånkomligt, att socialpolitiken sedan årets stora reformer genomförts får arbeta mera i knapphetens tecken än hittills under efterkrigstiden, särskilt vad beträffar sådana reformer som medför stora utgifter för statskassan. Även skolväsendet synes komma att dra väsentligt ökade kostnader under ett antal år framåt.

Ännu ett skäl finns att räkna med begränsade samhällsekonomiska möjligheter till socialpolitisk expansion, nämligen den otillräckliga eller i varje fall endast i viss takt växande tillgången på utbildad arbetskraft för social- och sjukvård av alla slag.

Med hänsyn till dessa förhållanden framstår en översyn av de under de närmaste åren aktuella socialpolitiska åtgärderna vara mycket angelägen,

varigenom en rangordning grundad på deras angelägenhetsgrad skulle kunna åstadkommas.

Bland annat följande önskemål anmäler sig:

En allmän tjänstepensionering, omfattande så stora grupper av folket som möjligt, väntar på sin lösning. En lösning av denna fråga skulle innebära ett stort steg framåt i strävandena att skapa en tryggare ålderdom och skulle samtidigt bidra till att övervinna kvarstående klassgränser. De penningförmåner, som redan nu utgår till vissa grupper, behöver ej därför försämras. Denna reform kommer, även om den genomföres successivt, att ställa stora anspråk på samhällets resurser.

Åldringsvården blir ett alltmer akut spörsmål i den mån de äldre årsklasserna blir relativt talrikare. Såväl arbets- som vårdproblemet för denna växande befolkningsgrupp kräver därför skärpt uppmärksamhet.

De organisationer och myndigheter, som verkar inom *ungdomsvården* i *vidsträckt bemärkelse*, har ställts inför ökade svårigheter. Organisationerna har ofta inte ekonomiska resurser att bedriva en verksamhet, som motsvarar lägets krav. Samhället måste här allvarligt överväga, om icke ökade medel måste ställas till förfogande för detta ungdomsarbete. Den samhällsliga ungdomsvården, bedriven i barnavårdsnämnder, ungdomsvårdsskolor m. m., behöver även den utbyggas.

Inom *fångvården* finns det stora problemet om hur lagarna om en humanitär straffverkställighet skall kunna effektivt bringas i funktion. Detta ställer anspråk på både personal och anstalter i större omfattning än hittills.

På samma sätt är det med *alkoholistvården*. Den kan icke tillfredsställande motsvara de anspråk, som ställs på den. Bristerna är påtagliga både när det gäller vårdmöjligheterna och den vetenskapliga forskningen på detta område.

Inom såväl *kroppssjukvård* som *sinnessjukvård* finns mycket stora eftersatta behov. Antalet vårdplatser är för litet och personaltillgången icke helt tillfredsställande. Väsentliga utbyggnader blir erforderliga.

Ökade insatser är i hög grad påkallade mot de *kroniciterande folksjukdomarna* vid sidan av den allmänna sjukvårdens utbyggnad. Forskningen och undervisningen på detta område behöver en betydande upprustning.

Beträffande *den familjevårdande politiken* återstår betydelsefulla spörsmål. *Barnbidragen* har genom prisstegringen undergått en väsentlig värde-reduktion. *Hjälpen vid barns börd* är knappast tillfredsställande.

På de flesta av dessa områden finns antingen färdiga delplaner eller pågår utredningar härom. Den för ovannämnda översyn erforderliga utredningen på de olika specialområdena bör kunna verkställas utan alltför stor omgång.

Som inledningsvis framhållits är det uppenbart att samhällets resurser icke kan räckta till att under en kort följd av år genomföra det reformprogram, som utan anspråk på fullständighet här angivits. En avvägning måste

ske med hänsyn till samhällets begränsade ekonomiska resurser liksom till önskemålet att uppnå något lägre direkta skatter. Härför kräves en samlad planering. Dels måste en turordning grundad på de olika reformernas angelägenhetsgrad upprättas. Vissa reformer får uppskjutas, medan andra kräver skyndsamma åtgärder. Dels måste en prognos göras rörande den sannolika utvecklingen av statens finanser med hänsyn till automatiska utgiftstegringar och en möjlig utveckling av statsinkomsterna vid olika nationalinkomstutveckling och skattetryck. Det är angeläget att så snart som möjligt en sådan översyn verkställs och att den inte begränsas till en beräkning av de automatiska utgiftstegringarna, vilken nyligen igångsatts. Syftemålet med denna översyn bör vara att få en samlad överblick över såväl det statsfinansiella utrymmet som kostnaderna liksom personalbehovet inom socialpolitiken ett antal år framåt. Först sedan detta gjorts kan en effektiv avvägning ske med hänsyn till samhällets resurser och därigenom riskerna för en allt för långtgående inteckning i framtidens ekonomiska resurser undvikas.

Med stöd av det anförda hemställs,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av de statsfinansiella resurserna under de närmaste åren och av kostnaderna för de aktuella socialpolitiska reformerna i syfte att ge riksdagen möjlighet att bedöma reformtakten med hänsyn till samhällets såväl ekonomiska som personella resurser och till önskvärdheten av lägre direkta skatter.

Stockholm den 27 januari 1953.

Wald. Svensson.

Edvin Jacobsson,
Igelsbo.

Sven Wedén.

Folke Nihlfors.

Bertil Ohlin.

Olle Dahlén.

Ragnhild Sandström.

Gerda Höjer.